

ORATIO PRIMA
Synodi Lateranensis habi-
ta per Egidium Viterbien-
sem Augustiniani ordi-
nis Generalem.

Iacobus Sadoletus Petro Bembo. S. P. D.

HAbes Bembe Orationem Egidii Viterbiensis
quā tāta ope expetiuiſti/ dignā illam quidem
propter elegātiā / quę ab iis potiſſimū legatur/ qui
iudicare aliquid de preſtantibus īgeniis poſſunt: ſed
& aliis quoq; cōmendationibus prælucētē: tum q̃
magna auctoritate Lateranēſis principia Cōciliī auſ-
picata eſt quod a Iulio. II. Pont. Max. Paulo ante
inſtitutum ſanctę chriſtianę Reip. optamus fore
ſalutare tū q̃ ab eo uiro eſt/ quē ego & tu ſæpe ſoliti
ſumus ī ſermonibus noſtris clariffimū huius ſæculi/
tāq; obſcureſcentis lumen appellare Et quidē quę in
cōiibus hominū ſenſibus poſita ſunt / ea nemo eſt /
qui ī Egidio ſūma eſſe nō agnoſcat: ſumus enim ex
perti pluries illam huius uiri mulcentē omniū au-
ris atq; animos eximiam eloquentiā uernacula qui-
dem lingua hetruſcorum quę illi patria eſt / abun-
dantem/ ſed ex uberrimis/ & gręcę/ & latinę erudi-
tionis fontibus deductam: magno enim hic ſtudio
theologię / ac philoſophię altiffimis artibus comi-
tes litteras politiores adiunxit. Ergo illa in ſacris cō-
cionibus diuina ſemper & admiranda ſelectere arbi-
trio ſuo hominum mentes refrenare incitatas / Lan-
guentis accendere uel inflammare potius ad uirtu-

tis/Iusticiæ/ Temperantiæ studium/summi dei ue/
nerationem / sanctæ religionis obseruantiam . Nec
uero quidq̃ interfuit illo dicēte inter doctos homi/
nes & ideota / non senex ab adolescente / uir a mu/
liere / princeps ab infimo homine potuit dignosci/
sed omnes pariter uidimus præcipites ferri impetu/
animos audientium / quocunq; eos oratori impel/
lere libuisset: tanta uis orationis / tantum flumen le/
uissimorum uerborum / pondus optimarum sen/
tentiæ ex eo fereatur . Ex quo / quod semper
euenire cernimus / iam planè intelligimus necessi/
tate euenire / non casu / ut quotienscunq; dicturus
est / concursus maximi omnibus ex locis audiendi
causa fiant. Sed nos hæc popularia cum multis/ illa
secretiora cum paucis cognoscimus . Soleo enim
mirari te Bembe uehementerq; probare iudicium
tuum / cum ita dicas humanitatem ipsum & eas ar/
tes/ quæ humanitatis proprie & affines sint / si ma/
lo hominum fato amissæ intereant / ab hoc uno
homine exprimi & repræsentari posse : nec adum/
brata in eo simulacra / sed totam effigiem uirtutis
agnosci. Quod uero addis grandiore tibi etiam
in cubiculo uideri Egidium q̃ in pulpito / ubi certe
est maximus / facile tibi assentior. Sed hæc alias.
Nunc. Orationem leges de qua testatum esse apud
omnes uolo/ quicunq; eam in manus sument / re /

dēpeutos eos nō Hec̄torē / sed Hec̄toris corpus : qđ
īpsū tñ tantī p̄cii est / ut iure optimo rependi auto
queat. Certe non aderit calor ille, & uis in dicendo
oratoria spiritusq; ῥωσθησ .ut aiūt: φωρῆσ quo tan
tum potuit Egidius / ut omnium adstantium ani
mos primum suauissime demulserit / deinde ad ex
tremum uehementissime cōmouerit. Verum quid
opus hęc ad te scribere, qui amore quidem & beni
uolentia erga Egidium mihi par / iudicio omnibus
antecellis : Ego quod egi : ut elucubratio optimi
& religiosissimi uiri nō lateret in tenebris suppressa
sed in populum exiret / spero me bonis omnibus
gratum fecisse / tibi quidem certe scio. Vale.

Oratio Prima Synodi Lateraneñ. habita per
Egidium Vterbiensem/ Augustiniani
ordinis Generalem.

Eminem hic non mirari existimo :
cum tot in urbe uiri sint grauitè co-
pioſeq; dicendi facultate clariffimi
cur ipſe unus: qui cum luminibus
his nulla ſim ratione comparandus
& pro roſtris appaream: & in tanta præſertim re tan-
toq; conſeſſu/ quo ſpectatiuſ ſacratuſq; nihil habet
terrarum orbis . audeam uerba facere . Dicam ſane
aliquid interceſſiſſe / quamobrem ego non uirtu-
te ulla aliis præpoſitus . ſed quadam ſuperiorum
tum temporum tum actionum ratione : & tanq̃ a
cauſa ipſa inuitatus uidear / qui primus hoc conſi-
ctu telum iaciam / & ſacroſanctæ Lateranenſis ſy-
nodi auſpicia capiam . Nam cum annis ab hinc cir-
citer uiginti quantum in me fuit / & perexiguæ ui-
res tulere: euangelia populis interpretatus ſim pro-
phetarum uaticinia apertuerim : Ioannis apocalyp-
ſim de ſucceſſu Eccleſiæ uniuerſæ ferme Italiæ enar-
rauerim / ac ſæpe numero affirmauerim : eos qui
tunc audiebant, ingentes Eccleſiæ & agitationes &
clades uiſuros : illiuſq; emendationem aliquando
conſpecturos : nunc par eſſe uiſum eſt : ut qui hæc

dixerat uentura/ idem uenisse testetur: & qui toties
exclamauerat: Videbunt oculi mei salutaria tem-
pora: iam tandem exclamet, Viderunt oculi mei
salutare/sanctumq; principium expectatæ instaurationis.
Dicam itaq; de Synodo & q̄ Ecclesiæ cōmo-
da semper sit: & q̄ nostris temporibus necessaria:
præfatus oraculorum stilum me inuertere non au-
surum esse/ sed integra (ut legi solent) uerba / atq;
orationes usurpaturum: tum q̄ homines per sacra
immutari fas est: non sacra per homines: tum q̄
ἀπὸ πάντων ὁ μὴ ὁσίων ἐχὼς ὁ θεὸς ἔστιν Simplex se mo-
ueritatis est/atq; a principio partitio illa in mentem
uenit: rerum alias diuinas esse: cēlestes alias / alias
humanas: diuinæ quippe / q̄ sunt motus ac muta-
tionis expertes/emendatione non egent cēlestes ue-
ro atq; humanæ agitationi obnoxiaē instaurationē
desiderant. Nam Luna cum ad Solis cōmercia ue-
nerit: Sol cum a Cancro in brumam descenderit:
quali magno mortalium dispendio damna ab inte-
gro reponunt: cogūturq; præscribente natura lucis
iac turam rependere:& quicquid cadēdo abstulerint
ascendēdo mortalibus restituere Quod si cēlestia si-
derum itinera q̄q̄ perpetua/immortalia/semperiterna
redeunt tñ restituunturq;. Quid nam tertium hoc
faciet rerum genus/ut pote fluxum/caducum/mor-
tale: profecto aut interitu cito pereat necesse est: aut

continua innouatione reficiatur. Quod enim est
cibus corporibus, ut uiuant: quod genitura gene-
ribus: ut perpetua sint: id præstat humanis ani-
mis sua pro tempore emendatio / cultura / discipli-
na: quâq; absq; ciborum alimentis animantia diu
uiuere: tam humanæ animæ: tam ecclesia: absq;
cura Synodorum probe agere potest. Ac quemad-
modum si pratis hymbres: si hortulis tuos: si agris
cultum: si uincis putationem: si deniq; uiuenti-
bus alimenta subduxeris: illa arescent breui silue-
scentq; / hæc uiuere desinent atq; etnorientur: Ita
ferme post Constantini tempora / quæ ut sacris re-
bus multum adiecere splendoris & ornamenti / ita
morum & uitæ seueritatem nõ parum eneruarunt
quoties a synodis habendis cessatum est: toties ui-
dimus diuinam sponsam a sponso derelictam: Il-
ludq; euangelii factum. quod heri recitabatur: Iam
modicum & nonuidebitis me. Vidimus Christũ
in nauicula obdormientem: uidimus uentorum
rabiem: hereticorum furorem in candida ueritatis
uela irruentem: uidimus malas: cupiditates: diram
auri atq; habendi sitim: uidimus perditam ma-
lorum audaciam aduersus iura / auctoritatem / maie-
statem Ecclesiæ sæuientem: uidimus inq; uim rapi-
nas / adulteria / incestus: omnem deniq; scelerum pe-
stem ita sacra profanaq; miscere omnia: ita in san-

riuos.

Etiam nauiculam impetum facere: ut pene scelerum
fluctibus illa latus dederit: ac prope merfa & pessun-
data sit. Rursus cum eo monente spiritu, cui hodie
supplicationes decretae sunt patres ad synodum cō-
fugerunt: q̄ primum emendaue re cōposuereq; om-
nia: uentis turbinibusq; imperaue re / & quasi in tu-
tissimum portum delati: impetum rationi: iniu-
riam iustitiæ: uitia uirtuti / tempestates ac fluctus
serenitati tranquillitatiq; cedere compulerunt: gym-
numq; cecinerunt sancto spiritui: piscatorum ma-
ris atq; aquarum deo. Aquæ multæ non potue-
runt extinguere charitatem: & illud, iam hyems
transiit imberabiit & recessit: surge amica mea: la-
cet enim sponsa: ut hyeme frondes arborum: sur-
git reuirescitq; synodorū studio: ut syluæ ueris tem-
pore reuocato sole frondescunt. Ad solis redeuntis
radios: & fæcundi spirant Zephyri: & læta planta-
ria germinant: Ad synodorum lumen & diuini
spiritus flant auræ: & emortui ecclesiæ oculi reuiui-
scunt ac recipiunt lucem: ubi pars altera impletur
oraculi: Iterum modicum & uidebitis me: quod
quidem nihil aliud sibi uult nisi / q̄ sancti spiritus
lux / quæ synodis omisissis extinguatur tanq̄ excussus
e / silice nouus ignis iterum accenditur & recupera-
tur in synodis. Ad hæc Paulus Apostologꝝ decus
cum salutis caput ostenderet: absq; si de inquit deo

placere nullo modo possumus / atqui sine synodis
 stare non potest fides / absq; synodis igitur salui esse
 non possumus . Verum quod ratione dicimus / ut
 etiam experimento probemus / cogitandum nobis
 est / tres esse credendæ rerum radices : e quibus uni
 uersa ecclesię fides manat . Prima diuinę nature uni
 tas est / altera eadem in natura parētis / sobolis / amo
 ris felicissima trinitas : Tertia in uirginis utero pro
 lis diuinę conceptio : In quibus ueluti in altissimis
 apicibus ac sanctissimis montibus & reliquæ fidei
 partes nouem & pietas uniuersa fundata est . Fun
 damenta enim eius in montibus sanctis . Vnitas
 nempe mons dei nuncupatur / q; in una dumtaxat
 dei essentia sit atq; natura : & ut unitatem illam nō
 solitariam / non sterilem / sed uberrima sæcundita
 te præditam cogitemus : ideo mons pinguis adii
 citur : corpus uero in uirgine uerbo iunctum mon
 tem coagulatum uocat uates : Hęc itaq; tripartita
 illa uinea est super uertices montium sita : quam
 & futuram cecinere oracula / & præsentem euange
 lia indicauere . Sed iam peri erat uinea : nam (ut te
 stis est David) illam aper/c/silua depopulatus erat
 illā tumor philosophiæ uastauerat . Arrius pri
 mū montē auellere conatus est / qui unitatē discerpserat .
 Sabellius secundum / qui personas confudit . Photi
 nus tertium qui partum uirgineum impura teme

ritate labefactauit: tres ueluti impiissimi gygantes/
qui gloriæ cupiditate de rerum novarum studio il-
lesti montes loco mouere ausi sunt: ut uiam sibi fa-
cerent ad celum oppugnandum rescindendumq; /
& erant iam uoti compotes: nam quæ ipsi philoso-
phia persuadebant/armis ea recipi principes impe-
rabant / philosophia nos argumentis urgebat/arma
collatis signis oppugnabant: illa præstigiis / hæc ui-
fidem euertere conabatur: illa inuerrere quæ crede-
bantur: hæc: eos qui credebant perdere contende-
bant: illa in pietatem & animas / hæc in corpora ui-
tamq; sæuebant. Quid faceret diuina sponsa iam
iam peritura? quo se uerteret? quo confugeret?
cuius fidem? cuius opem? cuius auxilium implo-
raret: exhorrescebat tempestas: nauicula mergebat.
Deniq; (ne multis morer) nulla effugiendi / nulla
euadendi inuenta uia est/ nisi Nicena synodus ubi
Siluestro ad clauum sedenti & iam iam naufragiū
facienti / e/cælo sese ostendens deus: Modice inquit
fidei quare dubitasti? ac statim diuinis fulminibus
& fidei montes restituit / & gygantum temeritatem
disiecit: ubi erepta puella experimento didicit: cum
quicq; sibi aduersi imminere uideat: nullum omni-
no præsidium ad se uel tuendam firmitus / uel libe-
randam acōmodatius / uel uindicanدام efficacius
habere: q̃ synodum / qua sola sit, ut nullæ aquæ ec-
clesiæ charitatem extinguant: utq; diuinus spiritus

in nostris animis mansionē efficiat / qui unicus ue-
lut aquarū iuctor tempestatum q̄ potes teste Mo-
se / fertur super aquas . Iam uero quod de fide dixi:
quæ utiq; nulla esset : si synodi institutio non fuis-
set : idem ferme de temperantia / iustitia / sapientia /
ceterisq; uirtutibus existimari uelim : omnes enim
desidiam pro labore: ocium pro negotio: uolupta-
tem pro sollicitudine expetimus . Verum cum ani-
maduertimus quādoq; fore (quod in synodis fit)
ut cēsus habeatur : ut morum & uitæ exploretur
ratio: ut impropi depræhendantur / iudicentur / ple-
ctentur : contra probi alliciantur / foueantur / attol-
lantur: incredibiles stimuli appetendæ uirtutis inii-
ciuntur : ut homines colligant sese : ut meliora de-
liberent : ut ad uitia relinquenda & ad uirtutem ca-
pessendam accendantur : nihilq; non honestum :
nihil non magnificum moliantur . Illud illud sy-
nodi discerniculum fuit: unde ueluti ex equo Tro-
iano tot clarissima ingeniorum lumina emicuerunt :
Illa uirtutum approbatio : illa detestatio uitiorum
Basilios / Chrysostomos / Damascenos greciæ: Hie-
ronymos / Ambrosios / Augustinos / Gregorios Ita-
liæ peperit : qui cum magna similium turba : bone
deus: quos libros quæ scripta : quæ monumenta :
quod doctrinæ quod disciplinæ quod diuini uel
auri uel argenti genus in christianum ararium non
congefferunt . Rem prætereo) nisi tempus obſiste

ret) minimè prætereundam de ecclesiarum rectori/
bus / de pastoribus populorum: in quibus quidem
uniuersa rei christianæ sita est & summa & salus.
Vt enim inferior hic mundus celi tum motu / tum
lumine regitur : ita christianæ gentes a rectoribus
suis uelut a cœlestibus pastoribus gubernantur : qui
si boni futuri sint / necesse est ut & lumine discipli/
narum fulgentes alios doceant / & motum sanctæ
actionum exercentes / quæ dæuerint, ipsi in primis
& maxime agēdo præcant : Hæc duo illa sunt / quæ
& docuit pastorum princeps Christus cum & lucer
nas ardentes gestare ad clare instituendū / & ad san
ctæ agendum præcintos esse iussit : simul ipse mi
rifice exercuit : cum & lux mundi & diuini patris
sapientia fuerit : & sanctus sanctorū appellatus sit / &
probo omnes uitæ sanctimonia antecesserit / atq;
eas ob res Ego inquit sum pastor bonus . Quod
uero ob utrunq; bonum se dixerit : testatur euange
lista / qui cœpisse eum scribit tum facere tum docere
Quin & duodecim illi duces / qui super omnē ter
ram constituti sunt principes spiritus afflati nu mi
ne completiq; ita utranq; celi uim sunt assecuti : ut
etiam celi appellationem promeruerint, ut uulga
tissimum iactatur oraculum. Celi enarrant gloriam
dei: quo monemur / eorū rectorū celebrandā esse glo
riam / qui celi tum lucem sapientia / tum conuersio
nes sanctimonia imitati cōsecutiq; sint. Huius itaq;

rei/ quæ omniū longe maxima est: quanta cura sy-
nodis fuerit: historia memorat . Nam qui præstan-
ti doctrinæ sanctū uitæ institutum adiunxerint a sy-
nodorum patribus ex uniuerso terræ orbe conqui-
fiti/ euecti/ exornatiq; sunt summa cum eligentium
laude/ ecclesiæ fructu/ cōmodo/ lætitia/ plausu po-
puli. Quid illud omnium grauissimū ac pericu-
losissimum loquar? quod nemo tempestate nostra
non deplorat: iniurias Principiū dico? legionū in-
solentiā: armatorū minas? quid enim miserius uel
audiri uel cogitari potest, q̄ ut celi terrarūq; regina
ecclesia aut ui seruire/ aut manus dare, aut crassanti-
um tela pertimescere cogatur? quæ quidem pestis
adeo serpit hoc tempore/ adeo infurget/ adeo inua-
lescit, ut oīs illa ecclīæ auctoritas atq; a deo tradita
libertas euer/a/ profligata / & plane extincta esse ui-
deatur Quam obrē caue. Iuli. II. Pon. Max. caue cre-
das / ullū mortaliū quicq̄ melius salubriusue cogi-
tasse unq̄/ q̄ ipse spū sancto mouente cogitaueris in
synodo instituenda cuius quidē nulli Reges / nul-
li principes possunt uel decreta contēnere/ uel iussa
negligere / uel auctoritatē detrectare: Si qui enim
forte Pontificem ipsum per se inermē paruipende-
re ausi sunt: synodi auctoritate Principūq; & natio-
num consensu, ac studiis instructum metuere ac ue-
reri consueuerunt. Nā si synodorū res gestas repeta-
mus / nihil illis potentius/ nihil maius / nihil mun-

tius esse intelligemus. Synodo nāq; in .Io . Hispa. &
Alphon. Lufianū Rodolphū imp. designat Greg.
.X. Synodo. Marti. iiii. in Petrū Aragonensem ani-
maduertit. Synodo. viii. Bonifacius in philippū re-
gem decernit. Synodo Alex. v. Ladi flauū exauctora-
tum facit. Synodo & olim Greg. alter & patrū me-
morā Eugēnius græcam ecclesiam latinæ coniun-
git. Synodo in Federicum Imp. agit &.iiii. Inno:
& Greg. viii. Quin in hac eadem æde omniū prin-
cipe / & quæ uincere semper hostes solita est, uinci
nunq̃ non nisi synodo &. ii. Innocentius aduersa-
rios deiecit / &. iii. Alex. Victorem sociosq; supera-
uit / &. iii. Inno. Othonem imperio submouit / &
Marti. v. hostilia tyrannorū arma dissipauit. Et (ne
oīa psequar (q̃cqd laude / q̃cqd gloria dignū a Mel-
chiadis ætate in ecclesia gestū est aut ad hostem ar-
cendum, aut ad Remp. cūponendam / id omne de
synodis originē sumpsit: & proinde synodis refe-
rendū acceptū est. Quid enim aliud facta synodus
nisi malorū metus: proborū spes: errorū ciectio: se-
ges & restitutio uirtutū: qua demonū fallacia uin-
citur: sensus illecebre auferuntur: ratio amissam ar-
cem recipit: terris e cēlo iustitia restituitur: redit si-
quidem ad mortales deus: nā si dixerat. Vbi duo
uel tres meo nomine cūuenerint / ad eos uenio / in-
terq; eos sum / q̃to huc libentius se conferet, Quo
non duo tantum uel tres / sed tot ecclesiæ capita pro

ficiscuntur: Nā si angelos Ioannes appellat ecclesię
pastores / quid est / quod uel uotis petere uel ꝑcibus
a deo consequi non possit tanta simul frequentia
angelorū: Hic Eua ab exilio reuocatur: hic serpen-
tis caput talo primitur puelle sanctioris. Abraham
educitur / e / Caldeorū terris: Agar ancilla obtempe-
rat dñę: fēdus cum deo rursus feritur / animorū cir-
cūcisio introducitur. Hic scālā figens patriarcharū
pater in celum aditum pandit: deo iungitur in pa-
lestre ludo & audendo deo accipit nomen. Hic po-
puli ueluti in solitudine fame oppressi diuinitus
suppetias impetrant: celi angelorūq; panē recipiunt
& suauitate uescuntur celestiu epulę. Hic cum ho-
minū pectora tanq̃ saxea euaserint Moysis uirga per-
cussa aquę fōtes effundūt. Hic thesaurus in agro
abditus effoditur / Margarita emitur / lapides accen-
duntur / semen in bonā feritur terrā / sinapis granū
surgit i arborē / & ferati olea oleaster inserit. Obca-
ta itaq; illa tpa quę synodos susceperunt: hęc stulta
si nō agnouerint: misera si omiserint: Et qm̃ uetera
synodorū cōmoda strictim attigimus / nunc q̃ bre-
uissime nostra delibemus. Appello ergo te Iuli: II.
Pont. Max. sūmus ille te appellat deus / qui suam te
gerere in terris uicem uoluit / qui e tanto iampridē
senatu te unum delegit / qui nonum usq; in annū
ecclesie sue te sponsum defendit / qui & bonam co-
gitando mentem / & magnā agendo facultatem de-
dit / q̃tā nulli maiore unq̃ pręstitit / ut scilicet prædo

nes abigeres/ uias purgares/ seditiões tolleres/ domi-
templum omnium quæ usq̃ uisa sunt magnificen-
tissimum excitares / militiæ (quod nemo ante hac
potuit) ecclesiæ arma magnis regibus metuenda
faceres/ ut deniq; imperiũ ppagares: ut Ariminũ/
Fauentiã/ Rauennã/ & alia pmulta recupares. Que
& si eripe tibi hostis pōt/ quin tñ primus Pontificũ
hæc oĩa gesseris/ efficere nō potest. Magnorū prin-
cipũ uirtus nũ ex casu aut ex euentu / sed ex cōsiliis
actionibusq; cēsenda est. Nũc rebus gestis/ hæc duo
deerant/ ut synodum uocares/ & cōi xpianorū hosti
bellũ indiceres/ & quæ ab initio semp cogitasti/ spo-
pondisti/ decreuisti/ iã deoliã xpiano gregi/ iam tuę
prestes tũ pietati tũ fidei, Ac scias te bonos oēs in
magnã spem erexisse / quippe qui belloꝝ & maloꝝ
tempoꝝ iniuria ad hæc differenda coactus quidem
fueris / ad negligenda uero & deferenda nō minus
nũ telis/ nō cladibus adduci potueris / quin animã
ea constantia firmaueris: ut hii fluctus / heę aquæ
q̃q̃ multæ firmã tñ charitatẽ tuã extinguere nō po-
tuerint. Ille itaq; idẽ deus/ qui p̃ter hæc oĩa / quæ ad
animũ excitandũ enumerauĩ immortalia bñficia/
bis supioribus annis tũ Bononiæ tũ Romæ / cum
etiã intra ædes tuas extinctus habereris/ in uitam re-
uocauit/ & ad hæc maxia opa gerenda reseruauit: ut
& ip̃e deus extincto Pōtifeci manifestissimo miracu-
lo/ & Pōtifex extinctę eccl̃ę sanctissima synodo uitã

reflueret / atq; una cum reuolueret. Pontifici etiam ecclesie moribus reuiuifceret. Ille inq; deus peti-
tis mandaq; : ut duo illa animo uolutes / cures / per-
agas : & (quoniam admodum propheta iubet) destrua-
as / euellas / eruas / erotes / luxum / uitia / inſanias / & de-
fices / p'antes moderationem / uirtutem ſanctimoniam .
Ad hæc uero agenda cum alia permuta / tum
p'cipue amiffus exercitus exercitate nos debet : qd
equidem putem diuina providentia factum : quo
armis ecclesie alienis freti cederemus : ut ad noſtra
redeantes uictores euaderemus . Noſtra autem ar-
ma ſunt / pietas religio / probitas / ſupplicationes / uo-
ta / laetia fidei atq; arma lucis / ut Apſt uerbis utar /
Ad quæ ſi ſynodi opa redibimus : ut armis nō nris
iſtiores aliquo hoſte fuimus / ita nris erimus oī ho-
ſte ſuperiores . Veniat quoſo in mētē Moſes bellū / qd
aduerſus Amalech regem geſſit : uidebis populum
deo charū gladiis fidētem uinci ſemper cōtra ſem-
per uincere precibus ſupplicātem . Iuſſit exercitū
in præliū ducere Aaron ſacerdos cū Hur ac Moſe
monentem aſcendebant illi armato corpore ſereban-
tur in hoſtem : hi deus purgato animo precaban-
tur illi enſibus / hi uotis agebant : illi ſecro / hi pie-
tate pugnabant . Videmus utraq; arma militiq; . ſ. ac
religione : ſed iam quæ noſtra ſint / deo rem oſten-
dente cognoſcimus . cū Moſes inquit / manus at-
tollebat / noſter uigebat exercitus / cū manus remis-

tebat : exercitus inclinabat. ac (ne casu id factū su-
spicemur) in calce sermonis illius scribitur aduer-
sus. Amalech/hoc est in ecclesiæ hostem / dei manū
ac bellum esse in generatione & generationem: qui-
bus quidem uerbis monet deus : utranq; generatio-
nem atq; utranq; ecclesiam & Moysi & Christi/mi-
litiæ armis uinci : pietatis studio uincere : superari-
talis decertando: sacro faciēdo superare: Audire di-
uinas uoces undiq; sonantes/nudiq; synodum/pa-
cem/sanctā illam expeditionē es flagitantes. Quan-
do enim uita nostra mollior : quando ambitio pe-
tulantior : quando cupiditas inflātor : quando
peccandi licentia impudētior : quando auidacia ad-
uersus pietatē loquendi/disputandi/ scribendi / aut
frequentior / aut securior fuit : quando in populis
rerum sacrarū: quando sacramentorūq; & clauum
& sanctorū pceptorum non modo negligentia / sed
& contemptus maior : qm̄ apertius religio & fides
nostra ludibrio uel tenui plebeculæ fuit qm̄ (proh
dolor) scisma in ecclesia perniciosius: qm̄ bellum peri-
culosius: qm̄ hostis potētior: qm̄ exercitus truculen-
tior: qm̄ obiter monstra/portenta prodigia tum celi
minitantis tū terre expauēcentis aut crebriora aut
horribiliora apparere : qm̄ (heu fl. us me impe-
dit) cedes: qm̄ clades uel prius Bra. iana/ uel postea
Raennate cruentior: qm̄ in q̄ ullus inter infaustos
dies / q̄ sanctissima illa resurgētis Xpi lux aut lu-

Auorior aut calamitosior illuxit: Quæ quidē oīa
(nisi ferrei simus) quid nam aliud q̄ cēlitus missę
uoces sunt mouentis dei ac p̄cipientis/ut synodum
habeas: ut ecc̄iam emendes: ut utriusq; hoīs bellū
tollas: ut sponsæ tuæ undiq; lacescitæ pacē utranq;
restituas: ut gladios auertas urbis & Italiæ iugulis
imminentes: ut nostram frenes uiuendi licentiam
ecclesię uiscera maioribus uulneribus ferientē: Nō
enim multi refert q̄tum agri possideamus/sed q̄ iu-
sti/q̄ pii/q̄ diuinę rerum studiosi simus/ut deniq;
post tot mala/tot incōmoda/tot calamitates princi-
pem Xpm audias Petro posterisq; synodum osten-
dentem: ut unicam omnium malorum medicinam
singularem periclitantis nauiculæ portum: solam
rei publicæ confirmandæ rationem: Tu inquit Pe-
tre aliquñ conuersus confirma fratres tuos. Audis.
Petre: Audis Paule: Auditis augustissima semper
capita tutela ac p̄sidium urbis Romæ: Auditis in
quem malorū cumulum ecclesia uestro fundata san-
guine deducta sit: Videtis acies utrinq; profliga-
tas: Videtis cedes: uidetis clades: uidetis campos
occisorū aceruis opertos: Videtis terram hoc anno
plus cruoris hausisse q̄ pluuiæ: minus imbrium bi-
bisse q̄ sanguinis: Videtis tantū occubuisse xpiani
roboris / q̄tum fuerat ad fidei hostem debellandū
satis: nihil nobis nisi exitium/nihil nisi interitū su-
peresse: Ferte opem / iuuate/ succurrite/ & quam de

iudeorū & tyrannorum faucibus eruiſtis eccleſiam/
nūc domesticis cladibus occūbentem, eripite. Orat
populus/uiri/fēminęq; /omnis ętas / omnis ſexus /
omnis orbe/ rogant patres / obſecrat ſenatus: obte/
ſtatur ipſe deniq; ſupplex Pontifex: ut ſe / ut eccle/
ſiam/ ut urbem R omam/hęc templa/has aras/hęc
ſacra /hęc ueſtra ipſorum capita ſeruetis /ac ſynodū
Lateraneū. hodie ante ora ueſtra a Iulio. II, Pon
Max. indiſtam /quod fauſtum felix fortunatumq;
ſi et nobis eccleſiæ ueſtre/ totiꝫ R eip. xp̄ianæ in or
bis terræ certiffimam ſalutem ſancti ſpiritus numi /
ne firmetis / curetiſq; & pacari chriſtianos principes
& in publicum Chriſti hoſtem Maumetem noſtro
rum regum arma cōuerti/atq; his fluctibus/his tem
peſtatibus/his aquis /non modo nō extingui eccle/
ſiæ charitatem/ſed armæ crucis meritis & diuini ſpi
ritus ductu/ quibus iunctim hodie ſacra fiunt: ab/
lui potius ab omnibus conceptis maculis & in anti
quum ſplendorem munditiāq; reſtitui.

Dixi.

Habita fuit Oratio in æde Lateranenſi
Quinto Nonas Maias. M: D. xII

9.

Res. 292/7-3 an

Res. 140041
100297139